

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПІСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-ї год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА. — РЕДАГУЄ: ПРОФ. П. КАРМАНСЬКИЙ.

До наших Впов. Передплатників.

Висилаючи упіmnення нашим довжникам, адміністрація через поширену упіmnулася о заплату передплати декого з тих, які передплату заплатили. Розуміється, що до тих упіmnення не відноситься і вони будуть могли через дотичних Агентів помилку справити. Хто-ж би, упіmnений, не зробив цого, його вважати будемо довжником, який не хоче довгу заплатити, і тому ви- силка "Праці" буде здержана.

Видавництво.

Європейська вага балансус.

Рішавсяся доля Європи. Рішавсяся зайлий безкровний бій, далеко важніший у своїх наслідках, ніж був недавній бій Європи, бій, що коштував міліонові жертви в людях і довів до руїни, не тільки цілу Європу, а й цілий світ, хронячи у своїх руїнах всю культуру, надбання століть.

Світова війна покінчилася на побоєвищах, та вона перейшла до кабінетів старих і нових держав,

Серед цього балансовання слідно два змагання: перше, щоб важку переважити на один бік і гегемонією, насильством, сю рівновагу знищити на все, і друге, щоб рівновагу європейської вазі привернути знову і привернути європейський мир, а разом з тим відвернути від Європи неминучу катасстрофу. Це друге можливе тільки тоді, коли найде примінення клич Вільсона про самовизначене народів. Іншого виходу немає. Та цей клич такий далекий до здійснення, як далекими є сьогодня від здійснення євангельські правила. Бо проти цього клича видвигнула Франція і її союзники такий яркий імперіалізм і деспотію, які були відомі хиба за колишньої Польщі Болеславів, Казимирив і Ягайлів. Одна Англія, яка дивиться в політиці очима далековида, зробила виймок і під натиском ірландського кулака згодилася на примінення цього клича до геройської Ірландії. Поза тим не хоче цього клича призвати ніхто — аж до більшевицької Росії включно, а сторожка цього клича, Ліги Націй, виконує його тим робом, що консеквентно його топче брутальними стопами.

Значиться, в найближчій будуччині більше виглядів на здійсненне

"ПРАЦЯ"

Український просвітно-економічний тижневник у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗІЛІЇ

Річно 10\$000, піврічно 5\$000
Для Північної Америки 2'500 дол.
Для Канади 2'500 дол.
Для Аргентини 6 пезів.
Приймається оголошення по ціні 200
рс. від одного рядка 8 цм.
довгий — одноразово.

PRACIA

Jornal semanal para os Ucranianos no Brazil.
Publica-se em Prudentopolis
às Quintas Feiras.

Ми Українці до скону
В нас є сила Козаків!

Не роздучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам. Україн.

PRACIA

Prudentopolis — Рагана

лося — о, горе побідженим, горе цілій Європі! Тоді Росія, як нова вазалька Франції входить в союз Франції і її вазалів з малої антанти і Французька стопа врешті кладеться на карк цілої Європи. Тоді Микола Миколаєвич мусить призвати Польщі українські землі, які Польща сьогодня має, дякуючи Франції, а може й далі землі України, Румунії мусить призвати загарбані нію наші землі — тоді на наших визвольних змаганнях брутальна сила ставить хрест. І нема для нас тоді ніякого союзника, бо всі народи стогнали під дикою стопою французького імперіалізму.

А наслідки? Наслідки цего такі, що Європа з конечності перетворилася в Балкан національної і соціальної пристрасності, сталав вульканом, котрий по якомусь часі вибухнув би страшним кратером соціальної революції, який приніс би кінець європейському існуванню.

Де другі кольонії?

Наш рідний край охляв у воєнні-літній боротьбі за своє існування. Капіталяжобить камінь, а людське серце і людський організм но камінь.

Вісім років пожеж, голоду, скіданства з місця на місце, трівоги за своє

ру, надбання століть.

Світова війна покінчилася на побоєвищах, та вона перейшла до кабінетів старих і нових держав, бо версальський "мир" — диктат побідників над побіженними, не покінчив її, тільки розбурхав. Покінчилось руйноване людського життя і майна злочинною воєнною технікою і почалося руйноване чортівською дипломатією, Пішла друга дія змагань за гегемонію-насильство переможців над переможеними, і змагань до приведення ваги європейських сил до рівноваги.

Нестало чудернацької Австрії, яка була язичком на вазі європейської рівноваги, на місце цього язичка з'явилася порожнеча середньо-європейської анархії маленьких вазальних державок і вага балансує і нема майстра, щоб її направив.

Йде завзятий, безкровний бій, який виснажує до решти хору і поранену Європу і який наближує

го клича, ліги Народів, виконує його тим робом, що консеквентно його топче брутальними стопами.

Значиться, в найближчій будуччині більше виглядів на здійсненне має змагання перше, змагання рівновагу в Європі захистити до решти і на вазі судеб європейського континенту покласти брутальну середньовікову деспотію сильнішого кулака. І саме за цей сильніший кулак іде від кількох років зайлий бій. Цей кулак хоче захопити на свою власність неніситима Франція, випираючи з поля змагань свою суперницю Англію все більше й більше. Німеччина, що до війни була на рівні з Францією і Англією кандидаткою на цей кулак, сьогодня не входить урахування.

Іде завзятий, безкровний бій, який виснажує до решти хору і поранену Європу і який наближує

до себе хитрою дипломатією інтриг намагається осягнути це, чого не може осягнути силою. Не дивлячися на те, що всі її дотеперішні інтриги відносили всюди успіх, тільки не в Росії, вона пробує щастя в Росії ще і ще раз.

По останім донесенням виходить, що хитра Франція (затямте добре: республіканська і ославлена поборницею деспотії! ...) збройть російських цареславів з вел. кн. Миколаем Миколаєвичом на чолі і хоче допомогти цему старому кандидатові на царський престол при допомозі Польщі і Румунії захопити владу в Росії.

Знаючи ворожі настрої населення до скрахованих більшевицьких воєводів, знаючи популярність Миколи Миколаєвича серед російського народу, треба сю затію Франції на Росію трактувати серію як затію, що має високі відсотки на здійсненне. А коли воно ста-

де другі кольонії?

Наш рідний край охлив у восьми-літній боротьбі за своє існування. Каніця жалобить камінь, а людське серце і людський організм но камінь.

Вісім років пожеж, голоду, скитаства з місця на місце, тривоги за своє існування, безвпинної грозди тюрм, побоїв, шибениць, страшних недуг і пр. і пр. — це не дрібниця, це зломилоб не знати кого. А допомоги наш парід не має ні звідки: ніхто йому не допоміг, ніхто не заступився за ним, ніхто не підніс протесту. За Поляками, за Білорусьцями і за др. цілий світ кричав, цілий світ на них складав жертви. Навіть над болгарською Росією цілий світ мас мілосердя. Тільки наших мук ніхто не бачив, ніхто не хотів бачити нашої хрестної дороги від Талергофу аж до польських кам'янат і найогидніших тортур з рук більшевицьких катів і польських збрів. Ніхто не допоміг нам, ніхто не заступився за нас, ніхто не сказав в нашій обороні хочби такого слова протесту, як в обороні

Др. Павло Рорбах про вплив положення в Європі на укр. справу.

(Конець).

Тоді Америка простим фінансовим натиском на Францію примусить її зменити свою армію, обтяті грошеві підподомоги Польщі, тоді визволиться з під Франції Німеччина, з під Польщі західна Україна,

Коли се все можна предвидіти з великою дозою правдоподібності щодо західної України, то зате справа східної України не представляється так ясно. Визволене східної України, самовидно, залежить від упадку большевицького уряду в Москві. Як довго на се буде треба ждати, тепер сказати трудно. Під упадком не треба розуміти большевизму як ідеї, бо большевизм в такому розумінні вже давно упав. Больщевизм упав, але ще лишилися большевицькі урядники, бюрократія, си нова російська буржуазія. Як довго вона вдергиться на престол, сказати трудно.

Шо вона колись впаде, се ясно. Самовидці стверджують, що всяка витворча продукція в Росії скінчилася. Наслідком голоду померло в Росії (після Фріттіфа Нансена), в роках 1921, та 1922, до 10 міліонів душ. Такі наслідки урядової системи показують, що так даліше бути не може.

Всеж таки, як довго вона потріває, скажати тяжко, бо все ж таки треба затягнити, що народ, хоч невдоволений з уряду, але обезоружений, безძядний. Ось через те ѹ питання, коли закінчиться панування большевизму в Росії, таке складне. В порівнан-

нню з питанням Французького панування воно є спрадішною загадкою будучності, яку хиба таки сама будучність відгадає. Коли про Францію можна сказати, що воно мусить до десяти літ скрахувати зі своєю карколомною політикою, то про Росію нічого допевного сказати не можна. За десять літ там може й сліду не буде з большевицького уряду, може вже буде самостійна Україна, Грузія, і т. д., а може большевики ще будуть далі панувати над пригнобленим народом, знищеним на половину хоробами, розстрілами, голодом.

Щодо поглядів європейських народів про можливість соборної української самостійної держави, то про се, відомо, кожда держава має інші погляди.

В Німеччині, нідде правди діти, настав у тій справі зворот на гірше. З хвилею, як упала самостійна українська держава, на віть колишні приятели України зневірилися в можливість такої держави на будучність. Завинила в съому головно давна, помилкова лінія німецької політики, яка велась там ще з часів канцлера Бісмарка, а яка все сподівалася помочи від Росії. Причинилася до цього немало теж характеристична німецька душевна ціха, яка не дає Німцям бачити дальших цілей, більше віддаленої будучності, а каже їм усе оглядатися на безпосередні, під руками стоячі справи. Проти завмірания в Німеччині інтересу для України бороться «Німецько-Українське Товариство» в Берліні через свій журнал «Ді Україне», але последнimi часами й воно, не маючи відповідної підтримки, не могло робити сего як слід.

Щодо Англії, то тут справа стоїть краще. Англія зі своєю відомою далекоглядно-

стю вже давно додумалася, що на сході Європи не має будучності одна й неділіма Росія, але система самостійних держав, відорваних від російської імперії. Зрештою таке вирішене східно-європейського питання Англія вважає кращим і користнішим для себе з економічних і політичних зглайдів для Англії краще мати ряд упорядкованих, народо-правних держав як «одну неділіму анархію» (як одну, неділіму Росію називав д. Мартолін), а з економічних зглайдів Англія зацікавлена в розвою торговлі з країнами довкола Чорного Моря.

Коли в Німеччині побачуть, що Україна не є щось не видимого, тоді й Німці почнуть на ново вірити в неї і орієнтуватися на самостійну Україну, а не на одну, неділіму Росію, бо й в добре зрозумілім інтересі Німеччини лежить не одна велика російська імперія, яка могла звернутися проти Німеччини, але ряд менших політичних одиниць яких проти Німеччини обєднати не можна. Стараннem далеко видючих німецьких політиків якраз є поширити в Німеччині таке властиве розуміннє німецьких інтересів.

(Свобода).

П. Карманський.

НА ЧУЖИНІ, НА РІКАХ МИ СІДІЛИ.

На чужині, на ріках ми сіділи
І пили слізози й тугу сповідали:
«І де ми наші сподівання діли?
Чого наразі нашу честь оддали?»

Як буйні квіти під косою стужі,
Зівяли наші горді поривання
І ми безкровні, спідленнem недужі,
Пімо покірно з чаши горювання.

«Гнучкі як лози, всім народам слуги,
Не чуєм навіть батогів на спині.
Лиш часом рідний злине вітер з лугу
Й торкнеться струни в нашій середині.»

І глузувала з нас чужа наруга:
«Чого ридати, як у нас весільно?
Рабам невольним, впряженім до плуга,
Не те скорбіти — мріяти не вільно.

«Вквітчайте з нами голови вінками,
Кружляйте вашу чашу недопиту
І веселіть нас вашими танками.
Розважте нашу радість, смутком биту.» —

І ми забавляли різунів піснями,
А вразкусали власний біль зубами.
Та хоч нас мука била до нестяями,
Кати знущались, гралися рабами.

ні негрів-нев'льників. За польського епископа Цепляка чи за кардинала Мерсіє з Бельгії цілий світ проти більшевиків встав — а за нашого митрополита Шептицького ніхто і «не гавкнув». Коли Польща заняла Німеччину, то Польща Америка зложила на Поляків мілісни доларів — а хто бачив якусь чужу допомогу для нашого народу, на землі котрого вже вісім років іде руїна, перед котрою блідне усе, що Європа бачила? Коли галицькі селяни (не кажемо вже про гал. армію) цілі вимиралі від тифу і інших недуг, то зах. Європа навіть ліків не хотіла нам спродасти — така вона була для нас милосерна і ласкава! І т. д. в нескінченості. Раз тільки світ заопікувався нами; 14. марта ц. р. спасителі світа зволили балакати в Парижі про Сх. Галичину кільканайцяль мінут і без засганови вирішили, що нам треба лати опіку наших від інших ворогів Поляків. Ще й безсромний Керзон в англійському парламенті мав відвагу сказати, що з цеї опіки наш народ вдоволений — зазначуючи на іншому місці, що Польща «обіцяла за- скочити наші вимоги».

Отсє треба мати все на увазі, щоб зрозуміти, чим накипіла душа нашого народу, якою помстою вона колись вибухне, і як тяжко сій душі витримати на боєвому становищі. І ніяк не годиться дивуватися або осуджувати рідного краю на випадок, що його боєвий фронт на часок захитався, загнувся, бо і камінь подається під довгим накрапуванням води.

На кого паш рідний край може оглядинатися, сподіватися? Цілий світ проти нього — а свої сини? Ірландці у своїй визвольній боротьбі мали від своїх братів з Півн. Америки десятки міліонів доларів на єю боротьбу. А наш ہر край? Наша еміграція в Півн. і Шів. Америці за час цілої визвольної боротьби рідного краю жерлася, лаяла всіх і вся, критикувала і це і те і тільки маленький її відсоток думав так, як Ірландці, або й Поляки, що треба рідному краєви прийти з допомогою. Та си допомога (і тому, що наша еміграція сама не багата, і тому, що вона не дороєла до своєї задачі) була така, що перед чужими й соромно до неї признаватися, а свої колись будуть могли для неї найти тільки слова догани. Польща починаючи звіту

мону на поклик рідного краю, що загибає в лабетах європейського насильства!

Чи не хочеться плакати над нами самими? чи не хочеться заховатись кудись, щоб ніхто чужий не бачив нашої краски сорому?

І де-ж, спітаємо ся, поділася Куритиба і всі її сусідні кольонії? де відоме своєю горожанською зрілістю Трес-Баррас? де Грасема, Антоніо Олінто і Каразіньо, що досі будили такі великі наради на себе? що думає про свою честь Марешаль Маллет і Дерізон, які боряться за передове місце серед наших оселі? де врешті всі оселі на південь від Порто Уніон? де Граті і Ітапара? і де наші дядки-срібліяники, розкинуті по Бразилії?

Один Прудентополь і Іваї в часті, а Порто Уніон вповні відповіли своїм обов'язкам — всі інші оселі... Краще не кінчити.

Ще раз маємо скласти іспит, чи ми можемо мати претенсії до назви культурної нації, чи ні; чи маємо право співати: «душу, тіло ми положим за нашу свободу», чи ні. Підождемо — побачимо...

Чи може знову «О.О. Василіяне» стати на заваді і ми знову найдемо жертвенного козла для наших гріхів?

Початок перемоги над бандитизмом.

Поступовання Франції і Бельгії, які від січня точуть всі постанови собою подіктованого міра і вводять в Німеччині практики середньовікового «права кулака», толеруючи цивілізовані пароди довго, в надії, що божевілле зрозуміють самі божевільні. Та божевіллю нема кінця і цивілізований світ має його вже доволі. І Франція і цілий світ добавили, що живого, культурного, чисельного народугоді вбити тому, що він заваджає загибаючому від росинути і перверзії новомодному Римлянинові з часів Калігулі, бо цей народ має настілько сили, що вбити себе не дасть. Франція скомпромітована до краю, дійсну й душу пізньїх цілий світ, вся давна симпатія до «речниців волі» замінилася в ненависть і погорду. А найважніше це, що Англія пізнала наглядно, якого поганого мала вона партнера при своїй антикомуністичній

промова п. М. Саламахи і так само гарна і щира промова п-ни Емілії Лапчаківної, яка вручила іменникови гарну китицю квітів. При сій нагоді Кружок вшанував відомого нашого патріота п. П. Мазуришина, який під сю пору пробував в Прудентополі.

Дня 12. ц. м. заходом Кружка відбувається баль, котрий пройшов гарно і полишив по собі як найкраще враження.

Кружок має на меті з кінцем цего місяця дати першу театральну виставу, полу-чену з балем, щоб в цей спосіб попрощати на виїзд до Європи п. дра. Івана Леха, який полишає по собі гарну пам'ять.

Годилося, щоб на сходини Кружка (поечірні кождої неділі і свята) вчащали побіч молоді також і старші, принаймні батьки дітей, чайже і вони скористали з них і мали нагоду провести з молодю час пріємно і весело.

Податок на „Фонд негайної допомоги“

Оподаткували себе далі:

66. п. Михайло Опушкевич з Есперанси на 50\$ річно (зложив за рік 50\$) і кличе на таку-ж суму: п.п. Михайла Терновського з Есперанси, Івана Кузишина з Карльос Гомес і Івана Здебського з Іваїв,

67. п. Олекса Гуменюк з Прудентополя на 2\$ місячно (зложив за рік 24\$) і кличе на таку-ж суму: п.п. Івана Новосада, Василя Проця і Михайла Мельника з Прудентополя,

68. п. Іван Андрусевич з Куритиби на 2\$ міс. і кличе на таку-ж суму: п.п. Миколу Гадомського, Трофима Ткачишина і Мігеля Подольського — усіх з Куритиби,

69. п-ни Катерина Зінк-Андрусевич з Куритиби на 1\$ місячно,

70. п. Михайло Маланський з Прудентополя на 1\$ місячно (зложив за 6 місяців) і кличе на таку-ж суму: п.п. Олексу Хандогу і Михайла Ваврова з Прудентополя та Василя Біду з Рошо Ройз,

71. п. Роман Любачевський з Прудентополя на 1\$ місячно і кличе на таку-ж суму: п.п. Демка, Гната і Івана Шаранів з Руй Павліста,

72. Микола Солтівський (хлопець) з Прудентополя на 500 рс. місячно (зложив за 1 місяць) і кличе на суму 300 рс. місячно хлопців: Стефана Бриня і Василя Войціховського з Прудентополя та Івана Чорнобая з Марешаль Маллет,

73. п. Григорій Гладкий з Прудентополя на суму 500 рс. місячно (зложив за цілий рік 6\$),

74. п. Павло Кушла з Вікторії на 500 рс. місячно і кличе на таку-ж суму: п.п. Семка і Фед'ка Терновських з Вікторії,

75. п. Іван Бойко з Марешаль Маллет

На маргінесі.

Чому п. Вітоса зробили Поляки своїм президентом?

Це питання задає собі кождий Поляк. Та відповідь на нього легка.

П. Вінценті Вітос покінчив кошикарську школу, отже, є спеціялістом від роблення кошиків. В Польщі ніхто не в силі дати собі ради з повеню паперових марок. Думали Поляки, як цему лихови зарадити, от і додумалися до такого. Треба зробити п. Вітоса премієром, хай він займеться, як спеціяліст, справою виробу для всіх горожан Польщі кошиків, щоб кождий мав в чому нести польські марки, коли прийдеться йому йти до склепу по сірники, або по пасту до черевики.

От і секрет всеї політики Польщі, яка висунула на становище свого премієра п. Вінцентого Вітоса — спеціяліста від кошиків.

Та й практичні сі Поляки — хто бувби, по них сподіався такого глибокого державного змислу...

Медвежа прислуга.

«Люд» розплівається над благородністю Франції, котра ратує бідну Австрію після того, як її президент канон. Сайпель, обіхав кільканайцяль разів Європу і пови-тирав всі пороги побідників, добув і для Австрії позичку.

Забуває тільки наївний «Люд», що Французи і другі милосерні західно-європейські самаритяни на перед обдерли Австрію до голого, та, що даючи Австрії позичку, во-ни рівночасно роблять з неї свою кольонію, як це вже зробили з Польщі, настановляючи в Австрії свої комісії, які будуть переводити фіскалізацію цеї псевдо-держави. Поляки сами знають, як то солодко користати з французької ласки і пищучий це мав нагоду балакати з одним польським дипломатом ще перед 4 роками, який вже тоді зубами скріготав і проклинав

ла така, що перед чужими й соромно до неї признатися, а свої колись будуть могли для неї найти тільки слова догани. Польща, починаючи свою боротьбу, мала свій «скарб народови» в Шікаго з міліонами, а Галицький Уряд починав визволкну боротьбу з 10 тисяч корон, які привіз зо Львова до Тернополя. І т. даліше.

Чи можна дивуватися, що ми війну програли, та що сьогодня в краю Твердохлібівська орієнтація, як вислів почування безсилності, починає брати перевагу? На кого край має числити?

Після злочасного торгу нашою шкурою в Парижі (14. марта) і рідний край, що був заприсягнув дальшу боротьбу, і північно-американська наша еміграція наложила на себе народний податок, котрий був би нашим «скарбом народовим» на взорець по-льського. Виходити з заложення, що наша визвольна боротьба тепер розтягається на довгі-довгі роки, ми дійшли до заключення, що без грошевих засобів ми це боротьби, яка сьогодні мусить мати характер просвітно-організаційний, не в силі вести. Осьтак зродилася і серед нас думка народнього податку «на фонд негайної допомоги краєви». Наші політичні кола у Відні, як це вже писалося в «Праці», дійшли до заключення, що для нас єдиний ратунок тепер еміграція, яка має виповнити роль польської еміграції. І ми сю роль мусимо на себе взяти! Податок муситьстати для нас чимось життевим, чимось серіозним і святым і від нього не сміє відтягнутися ніодин Українець, ніодна Українка, не наражаючися на клеймо зрадника.

На жаль так, як досі, ми знову починаємо грішити на свій лад — байдужністю, недостачею розуміння справи, незрілістю до горожанських яснот.

Минає два місяці від хвили оголошення похлику до податку. І що ми бачимо?

Масмо оподаткованих з Прудентополя
околиці 198 осіб, з Іваїв-Кальмону 33
особи, а далі з Марешаль Маллест аж 12,
з Доріону 12, з Порто Уніоу 7, по од-
ному з Антоніо Ребусас, Рошо Ройз,
Гражуїри, Грасемі і С. Павльо, а вреш-
ті з Ріо Боніто, по 2 з Іраті м., 11 Вера
Гварані, 2 з Антоніо Олінто, 3 з Аргенти-
ни, 2 з Гвараїссаба і 5 з Куритиби.

Ось блянє нашого патріотизму, нашої політичної звідості і нашого відродження.

А найважніше це, що Англія піз-
наглядно, якого поганого мала во-
артнера при своїй дипломатичній
свободі, хоча ще міністер закорд.
Англії з чесності впевняє, що між
ю і Францією панує посна гармо-
спільність політичних цілей, вся
світість Англії осуджує Францію і
за вільною рукою у своїх полі-
тических змаганнях, не хотячи пожинати
засіву французького божевілля.
Найважніше це, що Папа Пій XI.
жив в обороні катованого німецько-
оду, напомниаючи Францію і до-
ти їй.

Цей папи, який вперше вмішався
у міжнародної політики і то у
коли процес Німеччини і Франції
все прибрати форми дуже острі і
Франції та взагалі для європейського
небезпечної, зустріла Франція з лю-
та всі цивілізовани держави з не-
вдоволеннем. Вже крайна була
щоб хтось авторитетний нагадав
узам, що народи Європи не мають
шої охоти терпіти від скаженини,
може нанести горе не самому ні-
му народови, а всім народам, що
жити і в мирі працювати.

74. п. Павло
місячно і кл
і Фед'ка Тер
75. п. Іван
на 1\$ місячно
п. Миколу С
Агаду — усіх
76. п. Григорій
Маллєт на 5
ку-ж суму: в
Бойка і Іван
плєт,

77. п. Іван
місячно (зло
на таку-ж су
Петрів і Яко
ний) — усіх

78. Михайло
місячно (зло
на таку-ж су
колу Гриниш
з Вера Гвар
79. п. Роман
2\$ місячно
Якова Хандок
кез — усіх

80. п. Михайло
на 6\$ річно
че на таку-ж
го, Петра М
усіх з Пруд
(П. Антін
місячно зам
Ілька Станке
П. Іван К
блажний, и т

зложи
ких наслідків від виступу Папи
на собі обіцювати, та все-ж таки
ріпить сили умліваючого німецько-
оду до дальшої боротьби за своє
а всім народам відкриє очі на
Франції, яких не списав би на
воля.

ти з „Укр. Союза“ | Пех 10
за 2 р.

ільні збори філії У. С. в Іваї. Отсю
до подається до відома усім членам
ї філії, що загальні збори відбудуть-
5. серпня ц. р. Проситься о числе-
сті, бо справа важна.

озань, секр.

— « » —

раматично-Забавового Кружка філії
Пруоентополі. Праця в названому
почалася і йде гарно. Кождої неді-
нти після реферату проф. Кармансь-
кій молодь забавляється охочо і проводить
годин приємно і корисно. Попри це
тиждень відбуваються проби до ви-
стовищ "Невольника" і „Лихого дня“ а вре-
м'я в тиждень проби хору.

11. ц. м. молодий Кружок зустрічав проф. Карменського концертом, на рік, Іва

Павло Кушла з Вікторі на 50
і кличе на такуж суму: п.п. С.
а Терновських з Вікторії,

Іван Бойко з Марешаль Ма
їсячно і кличе на таку-ж сум
лу Симбая, Теодора Хому і Ва
— усіх з Марешаль Маллет,

Григорій Саламаха з Маре-
на 500 рс. місячно і кличе на
му: п.п. Миколу Кравчука, Сте-
ївана Замоцького з Марешаль

Іван Пись з Гваракессаба н
(зложив 12\$ за цілий рік) і н
ж суму: п.п. Андрія Пися, Я
Якова Хандогу (вже оподат
усіх з Вера Гварані,

ихайло Пись з Гваракессаба н
(зложив 12\$ за цілий рік) і н
ж суму: п.п. Кирила Кузьмяка,
инишина і Йосифа Хандогу —
Гварані,

Роман Хрунь з Вера Гвардійчно і кличе на таку ж суму: Кандогу, Івана Букету і Василя усіх з Вера Гвардані.

Микола Андрухів з Прудентополя (заплатив за цілий рік) і
аку-ж суму: п. п. Івана Чайкова
та Михальчишина і Івана Кузія
Прудентополя.

нтін Фірман викликує на суміш замість п. Бурка з Рошо Роганкевича з цеї ж оселі).

ан Калинівський з Вера Гв
х п Р Хруня одноразово 10\$

народний податок

или дотепер:

удеотополи: п.п. П. Карман
5 місяців), Мих. Саламаха
в, Петро Комницький 4\$ за 4
аран 6\$ за цілий рік, полк.
0\$ за 2 роки, Василь Угрин
ки. Дмитро Ярема 10\$ за 10
умець 1\$ за 1 міс., Прокіп Му
цілий рік, Стефан Прус 6\$ з
Василь Лисий 2\$ за 4 місяці
ран 3\$ за 6 місяців, Семко Г.
місяці, Василь Лопатюк 50\$
Мих. Опушкевич 50\$ за цілий
війко 6\$ за 6 місяців, Іван Ж.
екса Гуменюк 24\$ за цілий рік
чика 6\$ за 6 міс., Семко Стак
ї рік, Петро Борковський 6\$ з
Михайло Проць 25\$ за 6 міс.
Грошко 1\$ за 1 місяць, Мих.
й 6\$ за 6 місяців, Роман Люб.
\$ за 6 місяців, Григорій Гла.
цілий рік, Микола Солтовський
яць, Василь Войцеховський
. Стефан Бринь \$600 за 2 м.
6\$ за рік, Вас. Войтович 25

Письмо З. Пись з Гваракессаба 12\$ за

ти з одним польським дипльома-
том ще перед 4 роками, який вже
тоді зубами скреготав і проклина-
Французьку ласку. — Та нещасний
“Люд” все лишиться маленькою
політичною дитинкою в пеленках —
на це нема ради.

Шопався... Куритибський «Світ» хотів оправдати свою Польщу, яка завела промислові лікарські оглядини тих, що хотіли заключити подруже, (гарні там муся бути відносини, коли ухвалено закон, кого цілий світ не знає! — Ред.), кажучи, що в Бразилії такий закон пе довби ні до чого, бо тут полові недуги на то розпанопилися. Ну і попало неїцьному «Світови» і Полякам від куритицьких бразил. Газег так, що Поляк прийшлося «одрицатися» від «Світу» від сатани, та сказати дещо цікавого про одну із своїх газет.

Під крилами польського хижачького орла.

Страшна дійсність. В неділю 6. ма-
ї р. в місті Сарнах на майдані біля це-
кви відбулося справоздавче посольське ви-
че, скликане послами українського кла-
су Я. Войтюком з Холму і Х. Присто-
юю та А. Пащуком з Луцька. В кін-
ці віча посли приймали людей з ріжними
запитами і скаргами. Чого там тільки
не було? Під Сарнами віддано Видриць-
кий маєток осадникам, а місцеве населен-
ня терпить нужду з браку землі. Крі-
льсь дрімучі ліси Сарненщини вини-
шено до пня. Остатки вивозять день і ніч
до Польщі і заграницю. Селя до сих
пор незібудовані, населення не має ні
віть де купити дерева на паливо, а ліс
ложиться як трава. На місци, де вини-
шено, або де і тепер валятч ліс, не до-
воляє Надлісництво Сарненське навіть
випасу скота. Кажуть, що це лісна го-
подарка. Досить сказати, що в тім мі-
сті, де тепер м. Сарни, 20 літ тому на-
зад ходили що дикі кабани і медведі,
теперна протягі десятків верст у всі
напрямках Сарн огна пустиня, як з дні-
на день побільшується. З населення стя-
нено уже грубі міліони вібл за недо-
воленій випас скота в державнім ліс-

пресвіривши справу, суд видає заочно «накази карні» і населення не має на- віть змоги скласти апеляції. Викинуту зі служби всіх залізничників польської національності і не признано їм пенсії. Майже що тижня виїздить група таких безробітних на Україну. Є тут контрольна стація для репатріянтів, але її можна скоріше назвати могилою для репатріянтів. Людей тримають місяцями в голоді тут вінчають, розводять, (розводи давав пан староста: жінку до Польщі мужа на Україну, або навпаки), родять, умирають і т. д. Цей п. староста посадив до вязниці жінку Теодору Салабай з двома маленькими діточками, з котрих одно пригруда, за те, що хотіла йти до Новоград-Волинська до мужа. Притримано її 7 місяців на «пункті», а коло місяця тримають уже в тюрмі. На життя тих трьох осіб відається на добу двісті (200) марок.

Про шкільництво й не згадувати. Одна свідома енергічна учителька добилася для громади української школи, але через місяць була уже без посади. Одному з українських учителів шкільний інспектор звернув увагу, чому він буває в українських домах. Каже — вам, як польському урядовцеві можна бувати тільки в домах польських! В Сарнах заборонено 22 лікарям практику, а то з тої причини, що не мають вони «обивательства». Лікарі ці мешкають по 15—18 літ в Сарнах і повіті, многі з них служили на польській державній службі, коли була епідемія, всіх їх зареєстровано до польської армії, як лікарів, але заробляти на кусок хліба заборонено. На всю Сарненщину мають право лікарської практики двох лікарів! При таких умовах вічного й не згадувати про санітарне становище Сарненщини. І так без кінця. Можна би написати про це цілі томи, але ї цього здається досить, щоб уявити собі страшний образ з життя Сарненщини.

Люди чи звірі? У нашій редакції пише «Діло» з 3. VI. — зявився селянин, доведений до розпukи звірськими вчинками поліції в Перемишлянах. Прийшов шукати поради і оборони перед насильствами провінціональних жандармських короликів, які не мають над собою жадної контролі вищих держав-

кання довіря, й голосного імені у власному й кількох дооколичних селах, але й для — добуття портфелю премера держави.

Свині й пясто-хіенська угода. Під таким наголовком читаемо в «Курері львовськім» буквально: «Славетні політичні свіні» не сходять з денного поридку. Як оповідають у Варшаві, одною з точок пясто-правого союза, є, хто зна чи не фундаментальною: таємна «свинська» клявзуля. На її підставі експорт кабанів мав би стати фактичним монополем Пяста. Свині як цідвалина політичної ідеольгії — це досіль познана справа».

Смертний присуд за злочин державної зради. Дня 12. мая ц. р. відбулася перед трибуналом суду присяглих в Тернополі карна розправа проти: 1) Степана Короляка, літ 22, бувшого ученика V. кл. гімн. з Добромірки пов. Збараж; 2) Федора Стичака літ 23, сільського парубка з Коростова пов. Сколе і 3) Леона Каліша, Жида, літ 4, шевци з Тернополя. Два перші відповідали за злочин головної зради з § 58 б) 58 ц) і 59 б) з к., останній за злочин з § 61 з. к.

Трибунал засудив Федора Стичака на кару смерті на шибениці.

Масові ревізії. На Волині почалася нова нагінка на українські інституції і поодиноких осіб. Почались масові ревізії у всіх українських інституціях і у ріжких осіб, причім не обійшлося і без арештувань.

Геройство львівської поліції. Як відомо, під час походу українського громадянства в Зелені Свята на могила героя, львівська поліція відобрала прапор «Скола». Під час того поліція кинулася на Наталію Шиманську, яка боронила прапору і тяжко потурбуvalа її. Поліція кинули її до землі і викрикаючи: «Маш гайдамачко, палуй свій штандар», знущаючись над нею так, що нещасна жертва культурності львівських поліцай носить сліди побоюв на своєму тілі і досі. Наталію Шиманську арештовано, а після слідства випущено на волю. Побито також кількох інших учасників походу.

Польська юстиція урядує. В Білостоці зічнеться небавом великий судовий процес проти 42 Білорусинів. Польський суд буде їх судити за участю у білоруській

сила, революційний динаміт з величезним коефіцієнтом. Зуміти його використати, це задача європейського пролетариату. В нас, товарищі, в напому бу-

ванню, національне питання, це поген- ціальна сила; вона може бути скерована в один або другий бік... Коли ми не зумімо підійти до селянства, впізнати його психохімію, його мову, то ми можемо його пхнути на другу петлюрівщину, а друга петлюрівщина буде більш органічною, глубокою і небезпечною. Та друга петлюрівщина буде обрана культурним планом в школі, в кооперативі, на всіх царинах життя; і український селянин збільшуєвав кожне незадоволення на національний коефіцієнт. А це буде небезпечніше від петлюрівського бандитизму. Алеж, коли українське селянство почне або зрозуміє, що комуністична партія і радянська влада в межах національного питання підходить до нього з увагою до його справ і їх зрозумінням, кажучи: ми даем тобі все, що можемо дати; ми хочемо тобі, відсталому братові допомогти збудувати разом всі мостики, всі ступені, по котрих ти будеш підніматись до верху, ми хочемо в міру наших сил піти тобі назустріч, допомогти тобі досягнути на рідній мові добра людської культури. У всіх державних установах, на залізниці, почті, тебе повинні розуміти і говорити з тобою твоєю мовою, бо це твоя держава. Таку постановку діла селянин зрозуміє і оцінить. Коли з причини убожества ми не можемо дати йому добре обладнані тільки поверхових шкіл, то нашим обов'язком є збудувати такі школи, де його сини навчаться писати й читати мовою зрозумілою для батька й матері. Коли ми це не зробимо, то селянство все своє незадоволення буде збільшувати на національний коефіцієнт і це буде загрожувати ліквідацією радянського режimu. Ми повинні зрозуміти, що ми національного питання не рішили так само, як не рішили жадного господарчого чи культурного питання. Ми створили тільки революційний вступ для розвязання національного питання. Ми розвалили царську каторгу, тюрему народів. Алеж оголошення національної рівноправності мало; треба показати пригнобленому на ділі (у нього не довіря багато), що ми з ним, за його, що ми обслуговуємо його

бомба в вагоні, в якому находилися бельгійські жовніри. Вагон розірвало, 10 осіб убило, а 40 тяжко поранено.

— В Бармен зачинено комуністичний світовий конгрес. В часі походу вулицями було 10.000 учасників. В Айслебен в часі заворушень вбито 10 комуністів.

— Французи й Бельгійці стягають до німецьких обсаджених територій скріплення військ. Кожного, що намагається переступити границю обсади, стріляють.

— З Берліна доносять, що комуністи вилинули на других робітників, щоб вони проголосили загальний страйк і донести до повалення правителства. Комуністи хотять тим робом спонукати Росію до допомоги проти Франції.

— 8. п. м. металеві робітники поршили більшістю голосів почали страйк.

РОСІЯ. Кореспондент «N. W. Journal» доносить з Москви, що головне коміндування червоної армії і революційна рада в Москві починила на дніх днях старання, щоби в червоної армії проголосити стан поготівля. В Москві відбулася нарада червоних командантів, на якій стверджено, що севітським республикам грозить нова небезпека тому, що уряди західних держав порішили злікідувати севітські влади в Росії. Зроблено приготування для мобілізації червоних військ. Порішено змінити противочну агітацію в Польщі і Румунії, збільшити залогу над чорним і балтійським морем та на кордонах Польщі і Румунії.

«Руль» доносить, що на останнім засіданні воєнної сівітської ради Троцький заявив: «Франція позичила Польщу великі суми грошей, а Польща зобов'язалася ужити їх на воєнні цілі. Польща розпочала реорганізацію артилерії і технічніх відділів. Польща збройтесь горячково, а це приневолює і нас збройтись. Польська армія стає кольоніальною французькою армією у середній Європі. Але ми маємо надію, що червона армія перекреслати пляни Піонкаре і збройтися коштом Франції, здобуваючи від польської армії французьку зброю».

— Як доносять зі столиці Японії, більшевицький уряд веде з японським урядом переговори в справі продажі Сахаліну.

— Російські війська мати застакувати над Дністром румунську сторожу, вбли-

вчинками поліції в Перемишлянах. Прийшов шукати поради і оборони перед насильствами провінціональних жандармських короликів, які не мають над собою жадної контролі висших державних чинників, допускаються злочинів, які є ганьбою для держави і культури. Справа представляється так:

Юстин Крет, господар з села Чорнушичиць, пов. Львів. Вибрався в дорогу на Україну, щоби відвідати свою сестру, яка залишилась там ще з часів світової війни. Над Збручем зловили його жандарми і відставили до станиці в Перемишлянах. Тут жандарми при слідстві знущалися над Юстином Кретом в нечесний спосіб. Між іншим вбивали йому іглу в руки, били, вкладали кулі після пальці і скручували руки, так, що нещасна жертва озвірілих жандармів стратила притомність. Тим способом хотіли жандарми вимусити зізнання в справі вбийства польського ксьондза 1918 р., хоч Юстин Крет в той час перебував в Росії. Після нелюдських знувань Крета звільнено, як невинного. Що на те компетентна влада?

Польська поліція. Проект бюджетового прелімінаря предбачує розходи на удержання поліції в Польщі 235.254.497.000 мп. річно. Етат поліції виносить 37.191 поліцай, що виносить 1 поліцай на 675 мешканців. До цієї статистики не вчислено прикорд, сторожі ну і неофіційної поліції, яке рекрутуються навіть з кругів студентства.

Шинкарський понічник прем'єром Речицької Польської. У «Хвілі» находимо коротку, але ядерну йаж надто характеристичну біографію нового прем'єра Речицької Польської. Вінценти Вітос родився в селі Верхославіце під Тарновом: там же скінчив сільську народну школу; потім служив у місцевого шинкаря як його помічник. Від 1903 р. посол до галицького сейму, а з 1914 до австр. парламенту. 1919 р. як посол до варш. сейму, став головою посольського клубу ПСЛ. Шаст. В 1920 р. був покликаний до Ради Оборони Держави, після чого став на чолі коаліційного уряду; в одставку пішов у вересні 1921 р. Як бачимо; нища сільська школа ї шинкарська практика та широкий «розмах» у підшукуванню патріотичного поля діяльності напр. при масовому експорти кабінів вистарчав не тільки для зис-

кож також кількох інших учасників походу.

Польська юстиція уряду. В Білостоці вічиться небавом великий судовий процес проти 42 Білорусів. Польський суд буде їх судити за участь у білоруській організації, яка мала на меті утворенне Білоруської Народної Республіки при помочі збройного повстання. Організацію відкрито з початком 1922 р. через те, що до неї вкрутився польський провокатор Ленкевич. Усі підсудимі сидять близько півтора року у слідстві — акт обжаловання доручено їм недавно.

РОСІЙСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ЗРОЗУМІЛИ НЕБЕЗПЕКУ УКРАЇНСТВА.

(З промови Троцького на 7-ій українській конференції Ком. Партиї України).

Тут, на Україні — я вертаюсь до листа тов. Раковського — де партія в більшості складається з міських робітників і взагалі міщен з частиною тільки селянства. де міський робітник в значній своїй кількості не український, при чому національний склад перших має вплив на

склад укр. радянського апарату, вже в одних іх умовинах без сумніву лежить небезпека, котрої не можна не бачити, над котрою і необхідно працювати. Потрібна не тільки господарча спайка з селянським ринком, не тільки загальна політична спайка пролетаріату з селянством, а треба подумати й добре подумати про культуру. Бо, товариші, нездовolenня селянства, коли воно повстало на цьому або другому ґрунті, а воно може і буде повставати, непорозуміння неминучі — нездовolenня те буде сто разів небезпечніше, коли воно одержить обарвлення національної ідеології. Національна ідеологія є фактором великого значення. Національна психология це вибухова сила,

котра в одніх випадках є революційною, в других контр-революційною, але в обох випадках це вибухова сила велика. Згадаймо яким динамітом користувалася буржуазія в часи війни, коли вона мобілізувала пролетаріят для захисту так зв. національних «інтересів». Досвід був чортівський і він проти нас удався. Буржуазія вміла використати вибухову силу націоналізму для імперіалістичної мети.

На сході в Індії, Китаю, сотні мільйонів піднялися в національному рухові, направленому проти імперіалізму. Національна боротьба сходу веліка вибухова

істинна велікість діл розвинені національного питання. Ми розвалили царську катогру, тюому народів. Але ж оголення національної рівноправності мало; треба показати пригнобленому на ділі (у нього не довіра багато), що ми з ним, за його, що ми обслуговуємо його національні інтереси не загальними фразами, а ділом, працею.

Ми начали з утворення спілки рад республік. Утворивши її ми стрінулись з фактом, що такого організованого апарату, при допомозі котрого державна спілка і керуюча партія могли б правильно найти конкретні інтереси і вимоги окремих націй, ми не предбачили. Звідтіль думка о окремій національній радианській палаті, котра на перших порах багатьох товаришів соромила. Признаюсь, що й мені спочатку вона не дуже то подобалась. Саме слово «друга палата», що затямилась з підручників державного права, здавалась неприємним. Але спрає зовсім не в цім, а в тім, що і до національного питання треба підійти систематично, організаційно, в пляновому порядкові.

З бразилійської преси.

«A Imprensa», що виходить в Порту Уніон, пишучи під датою 30. 6. про свято отворення Товар. «Cruzeiro do Sul» в новому льокали, пише також про приняття на цему святе проф. П. Карманського кажучи між іншим:

«Впровадивши п. Карманського до головної салі, президент уділив голосу фармацевтowi Протоженесові Війра, котрий говорив про благодну місію, яку приніс до нас з Європи цей український патріот, бажав йому щастя іменем Крузейро до Суль».

3i світа.

Французькою армією французьку зброю».

— Як доносять зі столиці Японії, більшевицький уряд веде з японським урядом переговори в справі продажі Сахаліну.

— Російські війська мали заатакувати над Дністром румунську сторожу, вбиваючи чимало Румунів.

Австрія. 1-го вересня має відбутися у Відні з'їзд всіх поліційних президентів, щоб нарадитися в справі спільногого виступу проти ростучих в цілому світі злочинів.

— Віденська поліція заарештувала 20 осіб, відкривши заговір проти політичних противників.

— У Відні сьогорічний з'їзд католиків випав дуже величаво. В обході взяло участь 400.000 людей.

Угорщина. Проти 13 членів тайної організації «Мадарська єдність» виточено процес за заговір, який мав на меті проголошення в Угорщині в йськової диктатури і в слід за тим замордання румунської королівської пари.

Румунія. 17 осіб заарештовано під замітом наміреного атентату проти румунського прем'єра і короля.

Англія. У Уайт Гевн прийшло до боротьби між страйкуючими углекопами і поліцією, в часі котрої одного поліціянина вбито і багатьох ранено.

Положення спричинене страйком углекопів, відже. Тут і там приходить до конфліктів, з яких вже нараховують сотні ранених.

З другого боку доносять про такі бої між страйкуючими робітниками в домах і комуністами.

— Доносять, що Англія настає, щоб Франція й Бельгія негайно опорожнили Порупе.

Франція. Французький парламент домагається знесення постанови Вашингтонською конференцією, що забороняє уживання труючих газів і наказує охорону нейтральних пароходів на океані в часі війни.

Бельгія. Бельгійський уряд готовий забрати війська з області Рур під такими умовами: 1. Німці закинуть пасивний опір, 2. німецький уряд подбає, щоб робітники негайно вернули до праці, 3. знесеться обмеження експорту, 4. усунені дістануть певні забезпечення.

ІТАЛІЯ. Секретар стану, кардинал Га-спаррі вислав іменем папи до Понакаро-го письмо, в якім осуджується французь-ку окупацію Португалиї.

ПОЛЬЩА. Бувший маршалок Пілсуд-ський, експрезидент Польщі, відкарався від чести шефав осеного штабу, погнівавши на ген. Шептицького.

— Той-же Пілсудський — як доносить «O Estado de S. Paulo» з д. 6. 7. — бився в бувшим міністром війни Осіньским. — Ось на що зійшов славний Пілсудський!

ПІВН. АМЕРИКА. — 58. осіб померло від надмірного горяча.

ТУРЕЧЧИНА. Турецький уряд вирішив негайне вигнання з Царгороду усіх російських більшевиків.

З Бразилії.

Як в цілій Парані, так і в нашому місті відбулися вибори цілком спокійно, бо виборці, не маючи до вибору між кандидатами, віддали всі голоси на офіційну лісту.

— По обчисленням з 1920 р. Парана начислює 685.711 жителів, себто по 3·3 на км². Столичний дістрікт має 986 мешканців на 1. кл. кв. Менш густе населення ніж Парана виказують: Піяї, Маранью, Пара, Гояз, Амазонас, Матто Гроссо і територія Акре. Зате стани: Ріо де Жанейро виказує 22·6 жителів на 1 кіль. кв., Пернамбуко 16·7, Алягоас 16·7, С. Павльо 15·7, Параїба 12·8, Сеара 12·6, Сержіп 12·2, Мінас Жерайс 10·2, Еспіріто Санто 10·2, Ріо Гранде до Норте 9·3, Ріо Гранде до Суль 9·2, С. Катаріна 9·1, Баїя 7·8.

— Управа почти звертає увагу, що листи до всіх країв Америки треба оплачувати так, як листи внутрі Бразилії т. зв. по 200 рс. Це відноситься до країв: Аргентина, Коста Ріка, Чіле, Болівія, Колумбія, Куба, Еквадор, Зл. Держав Півн. Америки, Мексик, Панама, Перу, С. Сальвадор, Ніカラгуа, Уругвай, Парагвай, Венесуеля, С. Домінгос.

З революційного руху. "Deutsches Volksblatt" подає про боротьбу біля Аллегрете слідучу телеграму д-ра Фльорес да Куна до звязкового президента: „Поражка Онопрія Лемос була цілковита. Дотепер сконстаторовано 48 вбитих у противника; скількості ранених годі означити. О. Лемосові застрілено коня і він утік, сидячи на заді коня свого товариша. Між вбитими революціонерами находяться собретененти Теко Тімбаша і Маврісіо де Абреу та багато офіцірів

є життя! Як дуже стали ми позаду нерозумних зв'ят!

Еміграція до Бразилії. В часі від 1820—1920 р. приішло, як подає «Der Kompass» до Бразилії 3.648382 імігантів. З того було 1.382.881 Італійців, 1.055.154 Португальців, 510.514 Іспанців, 131.441 Німців, 105. 470 Росіян, 80.059 Австрійців, 58. 973 Турків, і Арабів, 30. 503 Французвів, 19. 456 Англійців, 11. 780 Швайцарців, а понад те певна скількість Шведів, Бельгійців, Голяндців, Данців, Мадярів, Американців та інших. — Цікаво, де статистика начислила аж 105.470 Росіян в Бразилії, яких тут так маленько. Чи не зараховано до цього числа Українців, про котрих у списі ні згадки не має, коли тимчасом вичисляється такі народності, котрі начислюють всею по кільканадцять тисяч-

Найбільші богачі. "Sunday Express" оголосує лісту найбільших богачів, з якої виходить, що Енрі Форд з своїми 500 мільйонами доларів є найбогатшим чоловіком на світі. Його прихід на одну мінунту 250 доларів (поверх два конти). Славний Рокфелер виказується маєтком 450 мільйонів доларів. Відтак слідують: Мельон, Василь Зарагоф, що закупив половину Чорногори, Гуго Стінес, Персі Рокфелер, барон Івасік і т. д.

ЗАХОДОМ ДРАМАТИЧНО-ЗАБАВОВОГО КРУЖКА Ф. У. С. В ПРУДЕНТОПОЛІ

На честь від'їзда до Європи п. дра Івана Леха відбудеться в суботу дня 29. липня в салі Народного Дому о 7-ій год. вечера представлення

“Невольника”,

Історичної драми на 5 дій з співами, а після представлення

забава з танцями.

Близьші пояснення і програма будуть оголошені у слідуочім числі "Праці".

Чистий прихід призначений на сплачення довгув Народного Дому.

Степан Бусько, діждавши глибоко і поважно старости взірцевий батько і громадянин щирій патріот і примірний католик упокоївся в Господі дня 19. червня ц. р. на Доріоні. Хоч не рідна але вже своя земля нехай буде Йому пером!

Іван Гладкий, горожанин м. Прудентополя, батько чисельних дітей, примірний громадянин і патріот упокоївся до кількох днів

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТИ

В. КОЗАКЕВИЧА

ПОСІДАЄ НА СКЛАДІ великий вибір ріжнородної матерії, каземіри, пал., понші (плащі), готові убрання, капелюхи; знаряди рільничі і господарські, начине кухонне і столове, товари споживчі, напитки краєві і заграницяні, ріжнородні діточі забавки і проче, що тільки входить в обсяг купецтва.

КУПУЄ пшеницю, жито, ячмінь, кукурудзу, фасолю, горох, герву-матте, шкіри, віск, масло, яйця і інші продукти кольоніальні.

Wlademiro Kozakevych

Адреса тлгр.: «Kozak»

Parana

Iraty

— — — — —

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ

ОЛЕКСИ МАРТИНЦЯ

Прудентополіс — Лінія Іваї

Отсім поручаю місцевим Українцям і дооколичним мій склеп заосмотрений в ріжні річи, корінні і напитки, як: мука національна і аргентинська, цукор білий і маскавіньо, цукорки, риж, хміль, свічки стearинові, сіль мелену і грубу, кава мелена і зернятами,

Консерви — сардинки, гоябаді, оселедці в лятах, компоти, як: авакаші, пецини, оріхи кокосові, сунці, фіги, аміші і інші;

НАПИТКИ КРАСВІ — як: моретіяна без сумісу справедливі, лікері, фернет, біттер, пиво ріжніх марок, вино натуральне і перепароване, спиритус 40 градусів, коняк, агварденте;

ЗАЛІЗНЕ НАЧИНЕ КУХОННЕ — рондлі, баняки, варешки, лижочки, ножі з доброї стали і інші РІЛЬНИЧО-ГОСПОДАРСЬКІ ЗНАРЯДИ, як: цвяхи фойси, рискалі, завіси, дріт колючий, дріт до цвіток, серпи, сапи, бомби металеві, а вкінці РІЖНІ ДРІБНІ РІЧИ — як: кошики, зеркала, паста до черевиків, перець, гвоздики, галочки мушкателеві, сода до мила, бікарбонат, шітки до підлоги і коней, сіта, зошити, пера, олівці, таблички, рисіки, атрамент, сірка, сірники, відерка до води, зграбла, школятири, і. т. д.

КУПУЮ і ПРОДАЮ: герву, віск і інші продукти кольоніальні.

ПОРУЧАЮ рівнож свої вироби масарські — ковбаси, салами, смалець, солонину — а все те по приступних цінах.

Заходіть сюди а будете задоволені.

З поважанням

ОЛЕКСА МАРТИНЕЦЬ

КУПИ НЕ КУПИ — А ПОТОРГУВАТИ МОЖНА

ПОЗІРІ УКРАЇНЦІ В ПРУДЕНТОПОЛИ!

Перший український лікар

Др. ІВАН ЛЕХ (МОЛОДШИЙ)

Бувший асистент славного лікаря і професора універзитету при великім шпиталі S-ta Casa як також

Резиденція:

Carvalho

товано 48 вбитих у противника; скількості ранених годі означити. О. Лемосови застрілено коня і він утік, сидячи на заді коня свого товариша. Між вбитими революціонерами находяться собретененти Теко Тімбазуа і Маврісіо де Абреу та багато офіцірів. Здобуто багато возів, дроту, муніції, крісів — Ремінгтон, списів, амбулянсів і чимало мішків з мукою мандіоки, матте, цукром і іншими середниками поживи. В наші руки попав славний, пестрий капелюх О. Лемоса і його шпада, яку йому вручено в Сант Анна до Лівраменто з посвятою: „Львові Кавари”. Ми здобули 1.300 коней і величезну кількість динаміту. З другої боку ми начислюємо 8 вбитими і 33 раненими. Побитий зорог в повному неладі подався до Кавара і ми переслідували його кілька миль.”

В часі втеки противник мав ще дальших вбитих так, що загальне їх число виносить 52.

З МІСЦЕВОЇ ХРОНІКИ.

Усім Впов. моїм Приятелим, що особисто, або в другий спосіб склали мені бажання з нагоди іменин, отсюю дорогою широко дякую за прихильність.

З повною пошаною

ІІ. Карманський.

ВСІЛЯЧИНА.

Христос на поштових марках. З нагоди 300-ліття сасновою папою Григорієм XV. (1621 р.) “Конгрегації для поширення віри” в Римі утріва почти в Італії має видати пам'яткові марки, на яких вперше появиться подоба Христа. Марки будуть видані на чотири ціни і на всіх буде міститися образ Христа в окруженні учеників та деяких святих.

Самовбійства в Півн. Америці. В 1922 р. приблизно 12.000 осіб в Півн. Америці покінчило самовбійством. Самовбійці рекрутуються з усіх суспільних класів. Між ними було 79 мілонерів, 38 студентів, 50 професорів і вчителів, 19 проповідників і провідників релігійних заведень, 52 судді і адвокати, 84 лікарі, 100 президентів і управителів підприємств і т. д.

Причиною самогубства була нераз дурніця. І так один молодий чоловік покінчив з собою за те, що не міг брати участі у спортивній забаві, одна дірчина з жалю, що дала собі обтяти волосе, одна дама через те, що дівчина злізилася до поїзду, один чоловік зі страху перед кінцем світу, інший знову по причині сварки за кота, а ще інший зі страху перед зимовим холодом.

Ось яким дешевим видається розпещенім Американцям цей найбільший скарб, яким

ник упокоївся в господі дні 19. червня ц. р. на Дорізоні. Хоч не рідна але вже своя земля нехай буде Йому пером!

Іван Гладкий, горожанин м. Прудентополія, батько чисельних дітей, примірний громадянин і патріот упокоївся по кілька літніх важких терпіннях д. 18. липня, полішаючи по собі щирій жаль і довготреваючу, добру пам'ять. В. Й. П.

Оголошення.

ПОЗІР!

Уже прийшли замовлені Просвітною Секцією підручники шкільні і можна їх замовляти у Впр. О. Ігум. М. Шкірпана по ціні:

1. С. Черкасенко: Буквар — 1\$400
2. А. Крушельницький: Друга Читанка — 2\$600
3. А. Крушельницький: Третя Читанка — 3\$500.

Друкується і скоро появиться в розпродажі книжка П. Карманського:

— ЗА ЧЕСТЬ І ВОЛЮ —

збірник воєнних і боєвих поезій, перша наша поетична маніфестація нашого змагання до визволення.

Отсим подаю до відома Впов. Панів з р. 1899—1900, котрі хотіли звільнити себе від війська, що осягнуть се, як негайно напишуть по інформації на адресу:

Romão Yaudochen — Rua Benjamim Constante — 104 Curitiba.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

В São João de Rio Claro є до спродання 70 алькейрів доброї землі під упразу. Земля віддалена 10 км. від міста Прудентополіс.

За інформаціями зголосуватися до п. полк. Івана Леха в Прудентополі.

Фазенда „Кандой”, власність Фріца Вернерек — віддалена 15 миль від Гварапуави над рікою Ігвасу єсть до розпродажі на шакри. — Продається за готівку по 50\$000 за алькер землі, а на сплату по 60\$000. 31 — 12

ЕКСПЕДИЦІЙНИЙ ДІМ Сильвестра Доняка

Всякі експедиції товарів, що переходять через Іраті, відбираю зі стації і пересилаю на місце призначення за умірковане винагородження.

Сильвестр Доняк, Іраті.

Др. ІВАН ЛЕХ (МОЛОДШИЙ)

Бувший асистент славного лікаря і професора університету при великім шпитали S-ta Casa як також Instituto de Protecção e Assistência a Infancia do Paraná.

Лічить всякі недуги так внутрішні як і зовнішні.
Для бідних ординує даром.

Українці! спішіть у всіх ваших долегливостях до свого лікаря Українця, перед котрим свою мовою можете докладно висказати що Вам бракує.

ВЕВАМ АС СЕРВЕЈАС ДА ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELE-
PHONE
454.

MARCA REGISTR.

Atlantica Luzitana
Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬ ПРОДУКТА
ПИВОВАРНІ АТЛЯНТИКИ Т. А. (ул.
Ігвассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитана, Гамбург, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПІТКИ:

Атланта, Більц, Вода Столова, Женжібре; ГАЗОЗИ: з Цитрини, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насінє ячменю за контрактом і продаємо вибране насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополі в домі п. М. Козловського.

Cervejaria „Cruzeiro“

Одна з першорядних пивоварень в Куритибі — поручає Вп. пп. Купцям з провінції пиво власного виробу по найдешевших цінах, як: «Cruzeiro», «Pilsen», «Pomba», «Escurinha» і інше.

КУПУЄ до власної солодівні ЯЧМІНЬ у ріжній скількості і платить найвищу ціну.

CURITYBA — Caixa Postal 180